

ΧΗΜΕΙΑ

Ο.Π. ΘΕΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

A.1 → 1

A.2 → 3

A.3 → 1

A.4 → 3

A.5 → 3

A.6 → 2

A.7 → Λ

A.8 → Λ

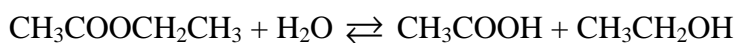
A.9 → Λ

A.10 → Λ

A.11 → Λ

ΘΕΜΑ Β

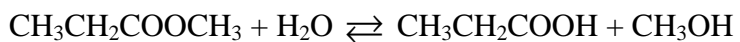
B.1 Αρχικά, υδρολύουμε τους δύο εστέρες προς παραγωγή των αντίστοιχων αλκοολών και οξέων.

Αιθανικός
Αιθυλεστέρας

Αιθανικό
Οξύ

Αιθανόλη

Προπανικός
Μεθυλεστέρας

Προπανικό
Οξύ

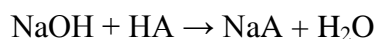
Μεθανόλη

Στη συνέχεια προσθέτουμε στα δύο διαλύματα I₂/ NaOH και παρατηρούμε την δημιουργία κίτρινου ιζήματος CHI₃. Από τις δύο αλκοόλες, μόνο η αιθανόλη δίνει την ιωδοφορμική αντίδραση, συνεπώς γνωρίζουμε και σε ποιο διάλυμα βρίσκεται ο αιθανικός αιθυλεστέρας.

B.2 Στο Ι.Σ. θα ισχύει ότι $n_{HA} = n_{NaOH}$. Άρα, $\frac{y \cdot x}{1000} = \frac{\omega \cdot z}{1000}$ (1)

Η αντίδραση που λαμβάνει χώρα κατά την ογκομέτρηση είναι:

Όταν προστεθούν τα $\omega/2$ mL του NaOH θα έχουμε ότι:

$$n_{NaOH} = \frac{\omega \cdot z}{2000} \text{ και } n_{HA} = \frac{y \cdot x}{1000}$$

Λόγω της εξίσωσης (1), παρατηρούμε ότι $\frac{y \cdot x}{1000} = 2 \cdot \frac{\omega \cdot z}{2000}$ (2)

mol	NaOH	+ HA	→ NaA	+ H ₂ O
Αρχικά	$\frac{\omega \cdot z}{2000}$	$\frac{y \cdot x}{1000}$		-
Α/Π	$-\frac{\omega \cdot z}{2000}$	$-\frac{\omega \cdot z}{2000}$		$\frac{\omega \cdot z}{2000}$
Τελικά	-	$\frac{y \cdot x}{1000} - \frac{\omega \cdot z}{2000}$		$\frac{\omega \cdot z}{2000}$

Από την εξίσωση (2) ισχύει ότι $\frac{y \cdot x}{1000} - \frac{\omega \cdot z}{2000} = \frac{\omega \cdot z}{2000}$, δηλαδή

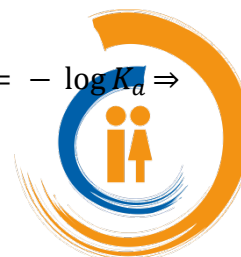
$$n_{NaA} = \frac{\omega \cdot z}{2000} = n_{HA}$$

Άρα, τελικά στο διάλυμα έχουμε: $C_{HA} = \frac{\omega \cdot z}{2000 \cdot (\frac{\omega}{2} + x)} = C_{NaA}$.

Προκύπτει ρυθμιστικό διάλυμα (HA – NaA) και αφού $\frac{K_a}{C_{οξ}} = 10^{-2}$ ισχύουν οι γνωστές προσεγγίσεις, δηλαδή:

$$[H_3O^+] = K_a \cdot \frac{C_{οξ}}{C_{β}} \Rightarrow [H_3O^+] = K_a \Rightarrow -\log[H_3O^+] = -\log K_a \Rightarrow$$

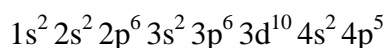
$$\Rightarrow pH = pK_a$$

B.3

i) Αφού το στοιχείο ανήκει στα αλογόνα, τότε βρίσκεται στην 17^η (VII_A) Ομάδα του Π.Π, άρα έχει 7 e⁻ σθένους και επειδή είναι το 3^ο στοιχείο της Ομάδας, βρίσκεται στην 4^η Περίοδο, συνεπώς έχει κατειλημμένη τη στοιβάδα N.

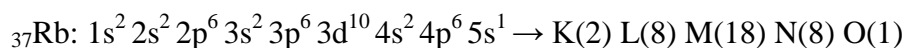
Η ηλεκτρονιακή απεικόνιση του στοιχείου είναι:

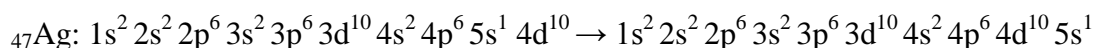
K(2) L(8) M(18) N(7)

Άρα, ο ατομικός αριθμός του στοιχείου είναι $Z = 35$ (₃₅Br).

ii) Η ηλεκτρονιακή κατανομή για τα δύο στοιχεία είναι:

Άρα ανήκει στην 1^η (I_A) Ομάδα και στην 5^η Περίοδο του Π.Π.

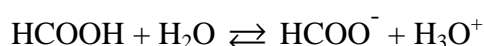
→ K(2) L(8) M(18) N(18) O(1)

Άρα ανήκει στην 11^η (I_B) Ομάδα και στην 5^η Περίοδο του Π.Π.

Ο ₄₇Ag, εν αντιθέσει με το ₃₇Rb, έχει το τελευταία του ηλεκτρόνια στην υποστοιβάδα d (αφού η υποστοιβάδα 5s συμπληρώνεται πρότερα) και ως εκ τούτου ανήκει στα στοιχεία μεταπτώσεως, δηλαδή στις δευτερεύουσες Ομάδες του Π.Π.

B.4

Ο ιοντισμός του οξέος είναι:

i) Προσθήκη H₂O

- Η ισορροπία θα μετατοπιστεί προς τα δεξιά (→).
- Το pH του διαλύματος θα αυξηθεί, καθώς η συγκέντρωση του οξέος και κατά συνέπεια των H₃O⁺, μειώνεται.
- Ο βαθμός ιοντισμού του οξέος θα αυξηθεί λόγω μετατόπισης της ισορροπίας προς τα δεξιά (Ostwald).

ii) Προσθήκη HCl

- Η ισορροπία θα μετατοπιστεί προς τα αριστερά (←), λόγω επίδρασης κοινού ιόντος (H₃O⁺ λόγω ιοντισμού του HCl).

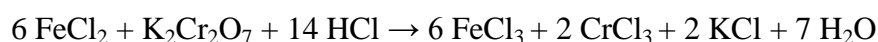

- Το pH του διαλύματος θα μειωθεί, λόγω της αύξησης της συγκέντρωσης των H_3O^+ .
- Ο βαθμός ιοντισμού του οξέος θα μειωθεί, λόγω της μετατόπισης της ισορροπίας προς τα αριστερά (Le Chatelier).

iii) Προσθήκη NaOH

- Η ισορροπία θα μετατοπιστεί προς τα αριστερά, διότι μειώνεται η συγκέντρωση των H_3O^+ .
- Το pH του διαλύματος θα αυξηθεί.
- Ο βαθμός ιοντισμού του οξέος θα αυξηθεί, λόγω μετατόπισης της ισορροπίας προς τα δεξιά.

B.5 Ο Fe^{+2} οξειδώνεται προς Fe^{+3} και το Cr^{+6} ανάγεται προς Cr^{+3} .

ΘΕΜΑ Γ

A. Η ένωση (I) είναι αλκοόλη, συνεπώς ο Γ.Τ. είναι $\text{C}_n\text{H}_{2n+1}\text{OH}$.

Για του σ δεσμούς, έχουμε:

- Μεταξύ C (n-1) σ δεσμοί.
- Μεταξύ C – H (2n + 1) σ δεσμοί.
- Μεταξύ O – H 1 σ δεσμός.
- Μεταξύ C – O 1 σ δεσμός.

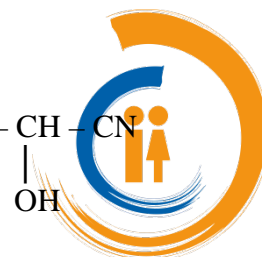
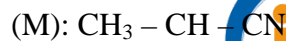
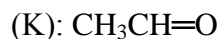
Άρα:

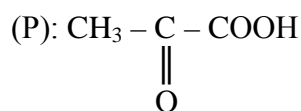
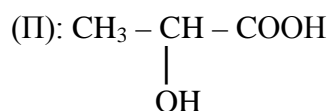
$$n - 1 + 2n + 1 + 2 = 23 \rightarrow 3n + 2 = 21 \rightarrow n = 7$$

Συνεπώς η αλκοόλη (I) είναι η **$\text{C}_7\text{H}_{15}\text{OH}$** .

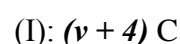
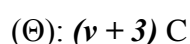
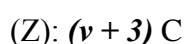
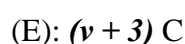
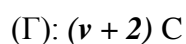
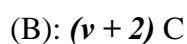
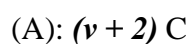
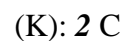
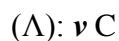
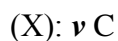
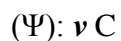
Η ένωση (II) είναι υδροξυ-οξύ, το οποίο μπορεί να οξειδωθεί, συνεπώς η ένωση (K) είναι αλδεΐδη, η οποία προέρχεται από το αλκίνιο (N).

Άρα έχουμε:

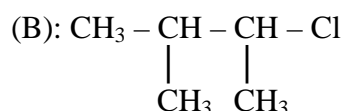
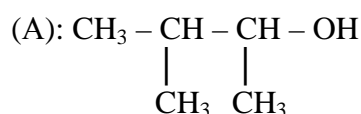
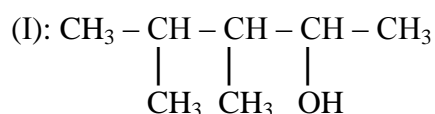
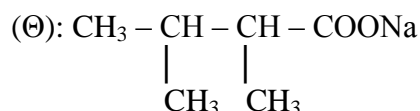
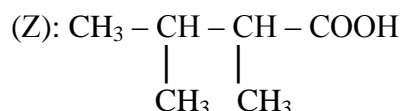
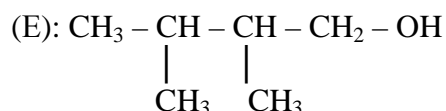
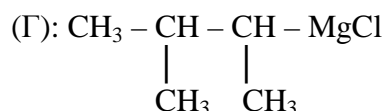
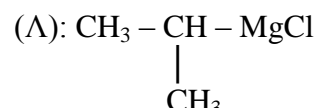
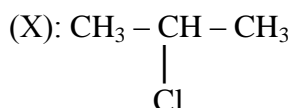
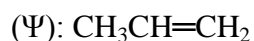

Εν συνεχεία, ξεκινώντας από την ένωση Ψ, έχουμε για τους άνθρακες:

$$\nu + 4 = 7 \rightarrow \nu = 3$$

Άρα:

B.

ι) Αφού το μείγμα είναι ισομοριακό, τότε ισχύει ότι $n_A = n_B$.

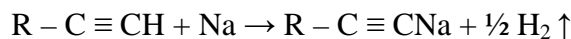
Έστω $x \text{ mol C}_\nu\text{H}_{2\nu-2}$ (αλκίνιο Α) και $x \text{ mol C}_\mu\text{H}_{2\mu-2}$ (αλκίνιο Β).
Ισχύει ότι:

$$m_A + m_B = 8 \text{ g} \Rightarrow x(14\nu - 2) + x(14\mu - 2) = 8 \text{ g} \quad (1)$$

$$n_{H_2} = \frac{3,36L}{2,24 \frac{L}{mol}} \Rightarrow n_{H_2} = 0,15mol$$

Περίπτωση 1: Έστω ότι αντιδρά μόνο το Α

$$\frac{x}{2} = 0,15mol \Rightarrow x = 0,3mol$$

Άρα, λόγω της (1), $v + \mu = 2,3$. **Απορρίπτεται**
 Πρέπει $v \geq 2$ και $\mu \geq 3$ (διότι $M_{rA} \geq M_{rB}$).

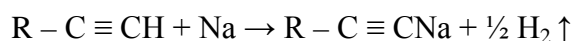
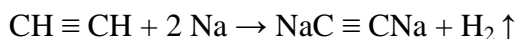
Περίπτωση 2: Έστω ότι αντιδρά μόνο το Β

Καταλήγουμε στο ίδιο συμπέρασμα με το ανωτέρω.
 Άρα, θεωρούμε ότι αντιδρούν και τα δύο αλκίνια.
 Άρα:

$$\frac{x}{2} + \frac{x}{2} = 0,15mol \Rightarrow 2x = 0,3mol \Rightarrow x = 0,15mol$$

Όμως λόγω της (1), $v + \mu \approx 4$. **Απορρίπτεται**
 Πρέπει $v \geq 2$ και $\mu \geq 3$ (βλ. περίπτωση 1).

Συνεπώς, αντιδρούν και τα δύο αλκίνια και το ένα θεωρούμε ότι είναι το αιθίνιο ($CH \equiv CH$).

$$x + \frac{x}{2} = 0,15mol \Rightarrow 2x + x = 0,3mol \Rightarrow x = 0,1mol$$

ii) Από (1) έχουμε ότι $v + \mu = 6$

Για $v = 2$, συνεπάγεται ότι $\mu = 4$.

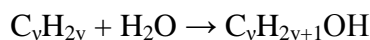
Συνεπώς, τα δύο αλκίνια είναι τα $CH \equiv CH$ (αιθίνιο) και $CH_3 - CH_2 - C \equiv CH$ (1-βουτίνιο).

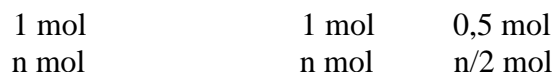
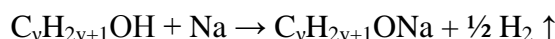
Γ.

i) Έστω n mol αλκενίου Α.

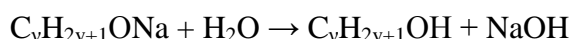
Κατά την ενυδάτωση του αλκενίου προκύπτει η αλκοόλη Β.

Κατά την προσθήκη περίσσειας Na στην ένωση Β, προκύπτει το αντίστοιχο αλκοξειδίο του νατρίου (ένωση Γ).

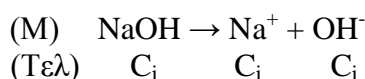
Κατά την διάλυση της ένωσης Γ προκύπτει πάλι η αρχική αλκοόλη Β.

Το pH του Δ₁ οφείλεται στην ύπαρξη του NaOH, το οποίο σχηματίζεται κατά την ενυδάτωση του αλκοξειδίου του νατρίου.

Το NaOH ως ισχυρή βάση διίσταται πλήρως.

Ισχύει λοιπόν για το NaOH: $C_i = n/10$

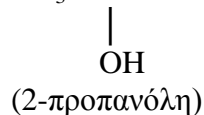
$$\begin{aligned} pH = 12 \Rightarrow pOH = 2 \Rightarrow -\log[OH^-] = 2 \Rightarrow [OH^-] = 10^{-2} M \Rightarrow C_i = 10^{-2} M \Rightarrow \\ \Rightarrow C_i = \frac{n}{10} \Rightarrow n = C_i \cdot 10 \Rightarrow n = 0,1 \text{ mol} \end{aligned}$$

$$\text{Άρα, } V_{H_2} = 0,1 \text{ mol} \cdot 22,4 \frac{\text{mol}}{L} \Rightarrow V_{H_2} = 2,24 L$$

ii) Για το αλκένιο Α ισχύει ότι $Mr_A = 14v$

$$n_A = \frac{m_A}{Mr_A} \Rightarrow \frac{m_A}{Mr_A} = 0,1 \text{ mol} \Rightarrow Mr_A = 42 \frac{g}{\text{mol}} \Rightarrow 14v = 42 \Rightarrow v = 3$$

Συνεπώς, το αλκένιο Α είναι το $CH_3 - CH = CH_2$ (προπίνιο), η αλκοόλη Β είναι η $CH_3 - CH - CH_3$ και το αλκοξειδίο του νατρίου Γ είναι το $CH_3 - CH - ONa$

Θέμα Δ

1) Αφού οι ποσότητες των δύο αερίων είναι ισομοριακές, τότε ισχύει ότι $n_{N_2} = n_{H_2} = n$

mol $N_2(g) + 3 H_2(g) \rightleftharpoons 2 NH_3(g)$			
Αρχ.	n	n	-
Α/Π	- x	- 3x	2x
Χ.Ι.	n - x	n - 3x	2x

Απο την εκφώνηση, έχουμε για τη Χ.Ι.: $n_{H_2} = n_{NH_3} \Rightarrow n - 3x = 2x \Rightarrow n = 5x(1)$

Τελικά στη Χ.Ι., $n_{N_2} = 4x$ και $n_{H_2} = n_{NH_3} = 2x$.

Άρα, το H_2 είναι σε έλλειψη.

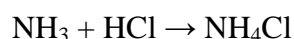
Συνεπώς, έχουμε για την απόδοση της ισορροπίας:

$$\alpha = \frac{n_{NH_3 \text{πρακτικά}}}{n_{NH_3 \text{θεωρητικά}}} = \frac{2x}{\frac{2n}{3}} = \frac{2x}{\frac{10x}{3}} = 0,6 \Rightarrow \alpha = 0,6 \Rightarrow \alpha = 60\%.$$

2)

i) Έχουμε για την NH_3 στο διάλυμα Δ_1 : $C_1 = \frac{2x}{20} = 0,1x$

Η αντίδραση της ογκομέτρησης είναι:

Στο Ι.Σ. ισχύει ότι $n_{NH_3} = n_{HCl} \Rightarrow 0,1L \cdot x \cdot 0,1M = 0,2M \cdot 0,05L \Rightarrow x = 1 \text{ mol} (2)$

Άρα, λόγω της (1), $n = 5 \text{ mol}$.

Συνεπώς οι αρχικές ποσότητες των N_2 και H_2 είναι $n_{N_2} = n_{H_2} = 5 \text{ mol}$.

ii) Για την σταθερά της αντίδρασης στο ερώτημα α, έχουμε:

$$K_c = \frac{[NH_3]^2}{[N_2] \cdot [H_2]^3} = \frac{\left(\frac{2}{2}\right)^2}{\left(\frac{4}{2}\right) \cdot \left(\frac{2}{2}\right)^2} \Rightarrow K_c = 0,5$$

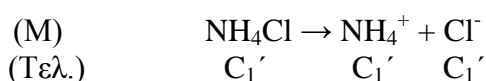

iii) Για την αντίδραση ογκομέτρησης, $n_{NH_3} = 0,01\text{mol} = n_{HCl}$ (βλ. εξίσωση 2)

mol $NH_3 + HCl \rightarrow NH_4Cl$			
Αρχ.	0,01	0,01	-
Α/Π	- 0,01	- 0,01	0,01
Τελικά	-	-	0,01

Τελικά στο διάλυμα υπάρχει NH_4Cl , με συγκέντρωση $C_1' = \frac{0,01\text{mol}}{1L} = 0,01M$

Το NH_4Cl δίσταται σύμφωνα με την εξίσωση:

Το παραγόμενο NH_4^+ ιοντίζεται σύμφωνα με την εξίσωση:

M	$NH_4^+ + H_2O \rightleftharpoons NH_3 + H_3O^+$			
Αρχ.	C_1'	-	-	-
Α/Π	x	-	x	x
Ι.Σ.	$C_1' - x$	-	x	x

Ισχύει για τη σταθερά του οξέος:

$$K_\alpha = \frac{x^2}{C_1' - x} \approx \frac{x^2}{C_1'} \quad (3)$$

Για τον δείκτη ΗΔ έχουμε:

$$K_{H\Delta} = \frac{[\Delta^-] \cdot [H_3O^+]}{[H\Delta]} = \frac{[H_3O^+]}{\frac{[H\Delta]}{[\Delta^-]}} \Rightarrow 10^{-8} = \frac{[H_3O^+]}{10^{2,5}} \Rightarrow [H_3O^+] = 10^{-5,5}M$$

Λόγω της εξίσωσης (3) προκύπτει:

$$K_\alpha = \frac{x^2}{C_1'} \Rightarrow K_\alpha = \frac{(10^{-5,5})^2}{0,01} \Rightarrow K_\alpha = 10^{-9}$$

Όμως, $K_\alpha \cdot K_b = K_w$.

Συνεπώς, $K_{bNH_3} = 10^{-5}$.

3)

i) Έχουμε απο το διάλυμα Δ₁ για την NH₃: C₁ = 0,1 M και V₁ = 0,1 L

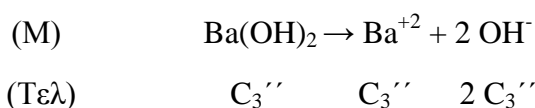
Για το διάλυμα Ba(OH)₂: C₃ = 0,05 M και όγκος V L

Μετά την ανάμειξη, ισχύει για το διάλυμα Δ₃ ότι V₃ = V₁ + V

$$NH_3: C_1 \cdot V_1 = C_1'' \cdot (V_1 + V) \Rightarrow C_1'' = \frac{0,1M \cdot 0,1L}{VL + 0,1L}$$

$$Ba(OH)_2: C_3 \cdot V = C_3'' \cdot (V_1 + V) \Rightarrow C_3'' = \frac{0,05M \cdot VL}{VL + 0,1L}$$

Η διάσταση του Ba(OH)₂ είναι:

Η διάσταση της NH₃ είναι:

M	NH ₃ + H ₂ O ⇌ NH ₄ ⁺ + OH ⁻			
Αρχ.	C ₁ ''	-	-	2 C ₃ ''
Α/Π	y	-	y	y
Ι.Σ.	C ₁ '' - y	-	y	2 C ₃ '' + y

$$[OH] = 0,05M \Rightarrow 2C_3'' = 0,05M \Rightarrow C_3'' = 0,025M \Rightarrow \frac{0,05V}{V+0,1} = 0,025 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow V = 0,1L$$

ii) Απο τη σταθερά ιοντισμού της NH₃:

$$K_{bNH_3} = 10^{-5} \Rightarrow \frac{2C_3'' \cdot y}{C_1''} = 10^{-5} \Rightarrow 10^{-5} = 2C_3'' \cdot \alpha_{NH_3} \Rightarrow \alpha_{NH_3} = \frac{10^{-5}}{0,05} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \alpha_{NH_3} = 2 \cdot 10^{-4}$$

4) Μετά την προσθήκη ισχύει για τις διάφορες ενώσεις:

$$NH_3: C_1'' = \frac{0,01}{0,2} M$$

$$\text{Ba(OH)}_2: C_3'' = \frac{0,005}{0,2} M$$

$$n_{\text{NH}_3} = 0,01 \text{ mol}$$

$$n_{\text{Ba(OH)}_2} = 0,005 \text{ mol}$$

Έστω ότι προστίθενται n mol HCl. Αυτό θα εξουδετερώσει πρώτα όλο το Ba(OH)_2 και εν συνεχεία θα εξουδετερώσει μέρος της NH_3 , διότι το τελικό διάλυμα θα έχει $\text{pH} = 9$.

Δε μπορεί να περισσεύει ούτε το Ba(OH)_2 , διότι τότε θα ήταν $\text{pH} \gg 9$, αλλά ούτε και να μην περισσεύει NH_3 , γιατί στο τελικό διάλυμα θα υπήρχε NH_4Cl με $\text{pH} < 7$.

Άρα, αν αρχικά είχα n mol HCl, τότε θα έδινε 0,01 mol για το Ba(OH)_2 .

mol	$\text{Ba(OH)}_2 + 2 \text{HCl} \rightarrow \text{BaCl}_2 + 2 \text{H}_2\text{O}$			
Αρχικά	0,005	0,01	-	
Α/Π	- 0,005	- 0,01	0,005	
Τελικά	-	-	0,005	

mol	$\text{NH}_3 + \text{HCl} \rightarrow \text{NH}_4\text{Cl}$		
Αρχικά	0,01	$n - 0,01$	
Α/Π	$0,01 - n$	$0,01 - n$	
Τελικά	$0,02 - n$	-	$n - 0,01$

Στο διάλυμα τελικά έχουμε:

$$\text{NH}_3: C_4 = \frac{0,02-n}{0,2}$$

$$\text{NH}_4\text{Cl}: C_5 = \frac{n-0,01}{0,2}$$

Το διάλυμα είναι ρυθμιστικό, με $\text{pH} = 9$. Συνεπώς, $\text{pOH} = 5$ και $[\text{OH}^-] = 10^{-5} \text{ M}$.

$$\text{Άρα, } [\text{OH}^-] = K_b \cdot \frac{C_4}{C_5} \Rightarrow C_4 = C_5 \Rightarrow 0,02 - n = n - 0,01 \Rightarrow 2n = 0,03 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow n = 0,015 \text{ mol}$$

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΑΓΓΕΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΜΑΡΙΝΟΣ – ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

